

Ciroza jetre

Pišu: mr.sc. Ivo Trogrlić i Dragan Trogrlić

Firma „ Dren „ DOO Žepče

tel/fax: 00387-(0)32-881-774, Mob: 00387-61-461-517

Ciroza i karcinom jetre dvije su najozbiljnije komplikacije koje nastaju kao posljedica kronične infekcije hepatitis – B virusom (HBV). *Ciroza je češća bolest i brže se razvija, ali često je ciroza predznak karcinoma jetre, tako da dijagnosticirana ciroza povećava rizik od razvoja hepatocelularnog karcinoma, koji je i najčešći tipa karcinoma jetre. Osim kronične infekcije uzrokovane HBV, rizik za dobijanje ciroze imaju i osobe kronično inficirane hepatitis-C virusom (HCV), osobe izložene otrovima plijesni (buđi) koji u organizam najčešće dolaze preko hrane, kao i kronični alkoholičari. Jasno je da pobrojani faktori udruženo značajno uvećavaju rizik za nastanak ciroze, tako da je prvi savjet kronično inficiranima HBV ili HCV da potuno izbjegavaju alkohol i da paze kakvu hranu jedu. Prije par godina bila je afera sa uvezenom pšenicom koja je bila zaražena sa plijesni i od koje su pojedini pekari pravili svoje proizvode. Nije isključeno da se takvo nešto i danas dešava, a kronično inficirani HBV, uz plijesnu hranu, na postojeći rizik imaju još deset puta povećan rizik za dobijanje ciroze i raka jetre. Ovo su rezultati potvrđeni u nekoliko studija.*

Ciroza jetre

Ciroza jetre koja se razvija kao posljedica kronične infekcije HBV i HCV česta je u zemljama južne i jugoistočne Azije, centralnim i južnim dijelovima Afrike, a posebno često pogađa stanovnike južne Azije gdje se zbog vlažne klime, koja pogoduje razvoju plijesni, u ishrani tamošnjeg stanovništva često nađe hrana kontaminirana ovom gljivicom. Hrana koja je najčešće zaražena plijesnima je kukuruz, pšenica, orasi, kikirirki, kruh, sir i sok od jabuke. Sa druge strane najčešći tip ciroze jetre u Sjevernoj i Južnoj Americi, te u zemljama Istočne i Južne Europe je alkoholna ciroza. Razvoj ciroze izazvan kroničnom infekcijom HBV i one izazvane alkoholom djelimično se razlikuje, ali u terminalnom (završnom) stadiju bolesti bitnih razlika u manifestaciji ciroze, nema. Cirozi izazvanoj alkoholom često prethodi razvoj masne jetre. Masna jetra se razvija kod 90 – 100% kroničnih alkoholičara. Pod masnom jetrom podrazumjeva se pretjerano nakupljanje triglicerida unutar ćelija jetre, usljed čega se jetra povećava. Povećanje jetre od 5% i više usljed nakupljanja masti dijagnosticira se kao masna jetra. Ovo stanje jetre ne izaziva poremećaje u njenom radu, ali je pokazatelj poremećaja u organizmu. Masna jetra je prvi znak kroničnog alkoholizma i kod oko 20% alkoholičara iz masne jetra će se vremenom razviti alkoholni hepatitis, a petina oboljelih od alkoholnog hepatitisa će oboliti od alkoholne ciroze. Dok ciroza jetre uzrokovana alkoholom najčešće ima postepen razvoj sa simptomima koji i sam pacijent može primjetiti, ciroza uzrokovana HBV infekcijom razvija se podmuklo i bez simptoma sve dok jetra ne pretrpi značajna oštećenja. Zbog toga su osobama sa kroničnom HBV infekcijom najbolji pokazatelji stanja jetre broj DNA kopija virusa i jetreni markeri. Razlika je i u brzini nastanka bolesti. Dok se ciroza zaraženih HBV kod oko 30% oboljelih razvija u roku od 5 godina, za razvoj ciroze kod onih koji konzumiraju previše alkohola u prosjeku treba 10 -12 godina. Treba naglasiti da je bitna ukupna doza alkohola, a ne vrsta pića. Smatra se da potrebna doza za razvoj ciroze

iznosi 40 – 80 grama etil alkohola dnevno (prosječno 60 grama). Za razvoj ciroze kod žena dovoljna je i tri puta manja doza (20 grama) u periodu od 10-12 godina. Naravno rizik raste što je doza veća, tako se ciroza kod dijela onih koji piju 160 grama etil alkohola dnevno razvija za oko 8 godina. Za one koje interesuje koliko pića dnevno treba popiti da bi se konzumirala kritična količina etil alkohola od 60 grama reći ćemo da se 10 grama alkohola nalazi u 30 ml žestokog pića, 100 ml vina i 250 ml piva, što znači da se 60 grama alkohola konzumira ako se popije 1,5 dcl žestokog pića, 6 dcl vina ili 1,5 litara piva. Treba imati u vidu da se kod samo 10-15% onih koji piju ovu količinu alkohola dnevno razvija ciroza jetre što govori o tome da uz količini alkohola treba voditi računa i o individualnoj osjetljivosti na alkohol, kao i o genetskim faktorima.

Ciroza - terminalni stadij

Ciroza nastaje kao posljedica oštećenja jetre virusima, alkoholom ili toksinima. Usljed djelovanja pobrojanih faktora ćelije jetre propadaju, a umjesto njih se stvara vezivno tkivo. Giroza je progresivna bolest, a simptomi su izraženiji kako se oštećenje jetre povećava. Početak ciroze je blag i kod jedne trećine bolesnika jedini znak može biti umjereno povećana jetra koja je bolna na dodir. Kako bolest napreduje broj simptoma se povećava, a najčešći su gubitak težine slabost, malaksalost, mučnina, bol u trbuhu i povraćanje. Temperatura je često povišena, a ponekad prelazi 39 stepeni. Zbog gubljenja funkcije jetra nije u mogućnosti da odstrani bilirubin iz tijela što se manifestuje žuticom. Kako jetra aktivno učestvuje u većini procesa koji se odvijaju u tijelu, većina tih procesa, sa propadanjem jetre biva ugrožena. Narušava se metabolizam ugljikohidrata, masti i bjelančevina, hormonski sustav, dolazi do krvarenja usljed poremećaja sustava zgrušavanja krvi, a mnogi otrovi koje normalna jetra neutrališe dolaze u krv i šire se po organizmu, što je posebno pogubno za mozak, jer zbog trovanja mozga, prije svega amonijakom, pacijenti često padaju u komu koja završava smrću pacijenta.

Gubitkom funkcije jetre dolazi do nakupljanja tekućine u stomaku (ascites). Jedna od najozbiljnijih komplikacija koja se razvija kod oboljelih od ciroze je razvoj varikoziteta na krvnim sudovima jednjaka i želuca. Varikoziteti nastaju kad organizam usljed oštećenja jetre preusmjerava krv prema krvnim sudovima jednjaka i želuca. Kako ovi krvni sudovi nisu u stanju da prime toliku količinu krvi pritisak u njima se povećava i dolazi do pojave izbočenja na njima (varikoziteta). Varikoziteti jednjaka pojavljuju se neposredno uz jednjak kuda prolazi hrana, tako da ih gruba i nedovoljno sažvakana hrana može oštetiti i dolazi do teških krvarenja. Ova krvarenja mogu nastati i spontano i često mogu biti smrtonosna, a dodatno ih komplikuje poremećaj sustava zgrušavanja krvi zbog oštećenja jetre, tako da rane na varikozitetima vrlo teško zarastaju. Krv iz oštećenih varikoziteta odlazi u želudac i prilikom mučnina koje su česte kod ovih pacijenata, oni ovu krv povraćaju, dok im je stolica crna. Giroza je, sa stanovišta suvremene medicine, neizlječiva bolest, ali se ispravnim liječenjem život oboljelih može značajno produžiti i tok bolesti usporiti. Uz pravilno liječenje petogodišnje preživljavanje, kod kronično inficiranih HBV kod kojih se ciroza razvila, iznosi oko 70%. Kod ciroze uzrokovane alkoholom ovaj procenat je veći uz uslov da se potpuno prestane piti. Od biljnih preparata spomenut ćemo biljne preparate autora ovog teksta opisanih na ovoj web stranici.